

INFORMATOR
o egzaminie
eksternistycznym
z geografii
z zakresu branżowej szkoły
I stopnia

od sesji jesiennej 2022 r.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2020

Zespół redakcyjny:

Wojciech Czernikiewicz (CKE)
Tomasz Nowacki (CKE)
Sławomir Wojnarowski (OKE w Łomży)
Józef Soja (OKE w Jaworznie)
dr Wioletta Kozak (CKE)
dr Marcin Smolik (CKE)

Recenzenci:

dr Marek Walisch
dr Tomasz Karpowicz (recenzja językowa)

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1.	Opis egzaminu eksternistycznego z geografii	5
	Wstęp	5
	Zadania na egzaminie	5
	Opis arkusza egzaminacyjnego	7
	Zasady oceniania	7
	Materiały i przybory pomocnicze	8
2.	Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań	9

- 4 *Informator o egzaminie eksternistycznym z geografii z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

1.

Opis egzaminu eksternistycznego z geografii z zakresu branżowej szkoły I stopnia**WSTĘP**

Geografia jest jednym z przedmiotów do wyboru na egzaminie eksternistycznym z zakresu branżowej szkoły I stopnia.

Egzamin eksternistyczny z geografii z zakresu branżowej szkoły I stopnia sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w [podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej](#).

Informator prezentuje przykładowy arkusz egzaminacyjny wraz z zasadami oceniania. Stanowi przy tym jedynie ogólną, kierunkową pomoc w planowaniu procesu samokształcenia. Zadania w *Informatorze* nie ilustrują bowiem wszystkich wymagań z zakresu geografii określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie zdającego do egzaminu eksternistycznego.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje odpowiedź. Wśród zadań otwartych znajdują się m.in.:

- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające samodzielnej wypowiedzi, np. sformułowania wyjaśnienia, uzasadnienia, prawidłowości, wniosku, hipotezy, argumentacji, a także wykorzystania narzędzi matematycznych do analizy zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym
- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdań, rysunku schematycznego, tabeli, wykresu.

Zadania egzaminacyjne będą sprawdzały poziom opanowania umiejętności opisanych w następujących wymaganiach ogólnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej:

1. Korzystanie z planów, map fizyczno-geograficznych i społeczno-gospodarczych, fotografii, zdjęć lotniczych i satelitarnych, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych (w tym pozyskanych dzięki technologiom informacyjno-komunikacyjnym) w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
2. Interpretowanie treści różnych map.
3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).
4. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
5. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.
6. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.
7. Analizowanie możliwości wykorzystywania zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zadania egzaminacyjne będą dotyczyły następujących obszarów tematycznych geografii zawartych w podstawie programowej:

- I. Źródła informacji geograficznych oraz metody prezentacji danych przestrzennych.
- II. Ziemia we Wszechświecie.
- III. Atmosfera.
- IV. Hydrosfera.
- V. Litosfera.
- VI. Pedosfera i biosfera.
- VII. Regionalne zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski.
- VIII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata.
- IX. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze.
- X. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej.
- XI. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo.
- XII. Przemysł i budownictwo.
- XIII. Usługi.
- XIV. Społeczeństwo i gospodarka Polski.
- XV. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski.
- XVI. Uwarunkowania przyrodnicze gospodarczej działalności człowieka na przykładzie wybranych obszarów.
- XVII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z geografii z zakresu branżowej szkoły I stopnia trwa 120 minut¹.

W arkuszu egzaminacyjnym będą występowały wiązki zadań lub pojedyncze zadania. Wiązka zadań może zawierać od dwóch do czterech zadań występujących we wspólnym kontekście, takim jak opisane zjawisko, obszar, materiał źródłowy itp. Wiązka zadań może się składać z zadań zamkniętych i zadań otwartych. Niektóre zadania będą wymagały skorzystania z materiałów źródłowych zamieszczonych w arkuszu, głównie map o zróżnicowanych skalach, oraz innych źródeł, np. profilu, schematu, blokdiagramu, zdjęcia lotniczego lub satelitarnego, tekstu źródłowego, danych statystycznych przedstawionych na wykresie lub w tabeli.

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	5–10	9–14	ok. 30%
otwarte	15–20	26–31	ok. 70%
RAZEM	20–30	40	100%

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte

Zadania zamknięte są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

¹ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Edukacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej.*

Zadania otwarte

Za poprawne rozwiązanie zadania otwartego będzie można otrzymać maksymalnie 1 lub 2 punkty. Za każde poprawne rozwiązanie, inne niż opisane w zasadach oceniania, można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

Zadania otwarte z luką

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Maksymalna liczba punktów, jakie można przyznać za pojedyncze zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi, nie przekracza 2 punktów. Schemat oceniania będzie opracowywany odrębnie dla każdego zadania.

MATERIAŁY I PRZYBORY POMOCNICZE NA EGZAMINIE Z GEOGRAFII

Przybory pomocnicze, z których mogą korzystać zdający na egzaminie eksternistycznym z geografii, to:

- linijka
- lupa
- kalkulator prosty.

Szczegółowe informacje dotyczące materiałów i przyborów pomocniczych, z których mogą korzystać zdający na egzaminie eksternistycznym z geografii (w tym osoby, którym dostosowano warunki przeprowadzania egzaminu), będą ogłaszane w komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

2.**Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań**

W Informatorze zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. Przy każdym zadaniu w arkuszu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania). W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

- 10** *Informator o egzaminie eksternistycznym z geografii z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <table border="1" style="margin: 10px auto;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>												BGEP–100–22XX

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z GEOGRAFII

BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA

DATA: [dzień miesiąc rok]

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

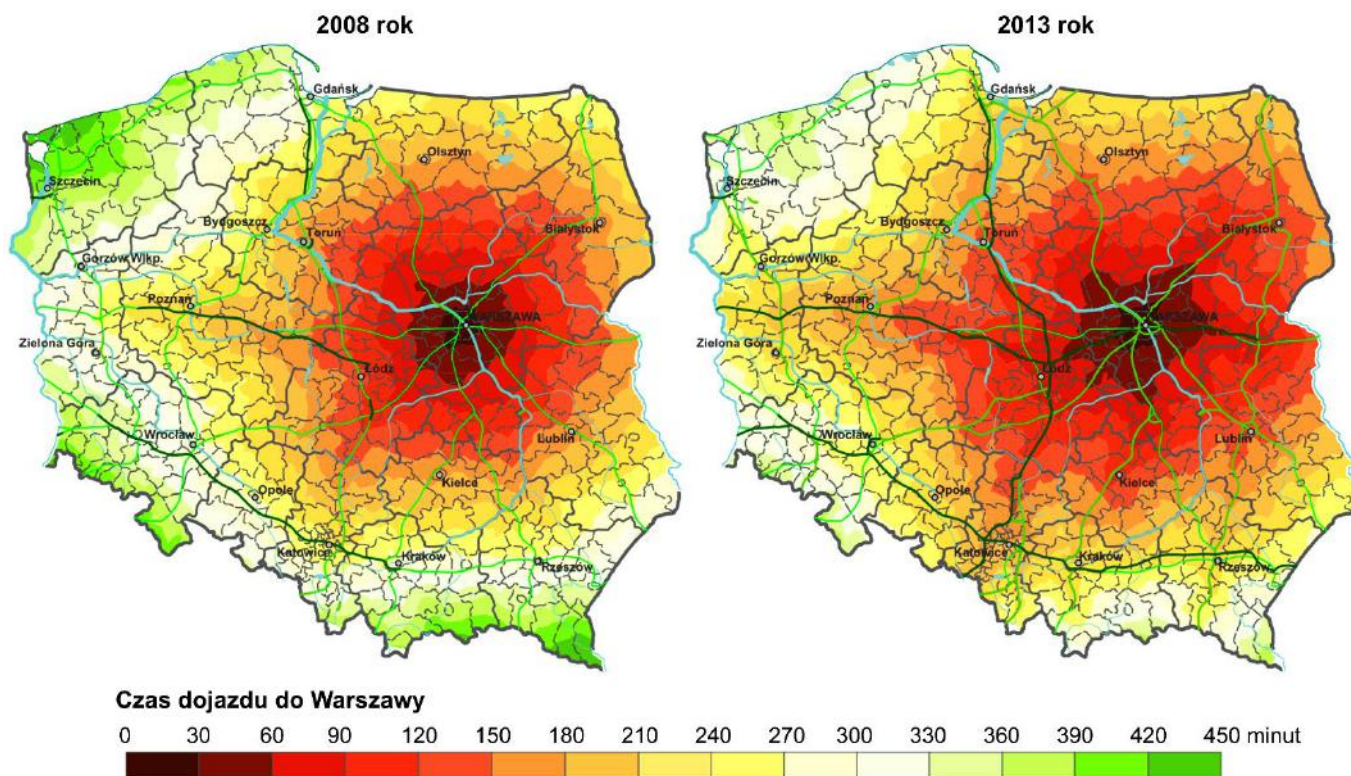
Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 22 strony (zadania 1–25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania wpisz swój numer PESEL. Na karcie punktowania zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1.

Na mapach przedstawiono czas dojazdu do Warszawy według powiatów transportem drogowym w wybranych latach.

Na podstawie: www.bp.blogspot.com

Zadanie 1.1. (0–1)

Wybierz poprawną informację odnoszącą się do kartograficznych metod przedstawiania informacji geograficznych, zastosowanych na powyższych mapach.

- A. Mapy są przykładami kartodiagramu.
- B. Rozmieszczenie ludności przedstawiono metodą kropkową.
- C. Do przedstawienia sieci drogowej zastosowano metodę sygnaturową.
- D. Na mapach zastosowano skalę hipsometryczną do przedstawienia rzeźby terenu.

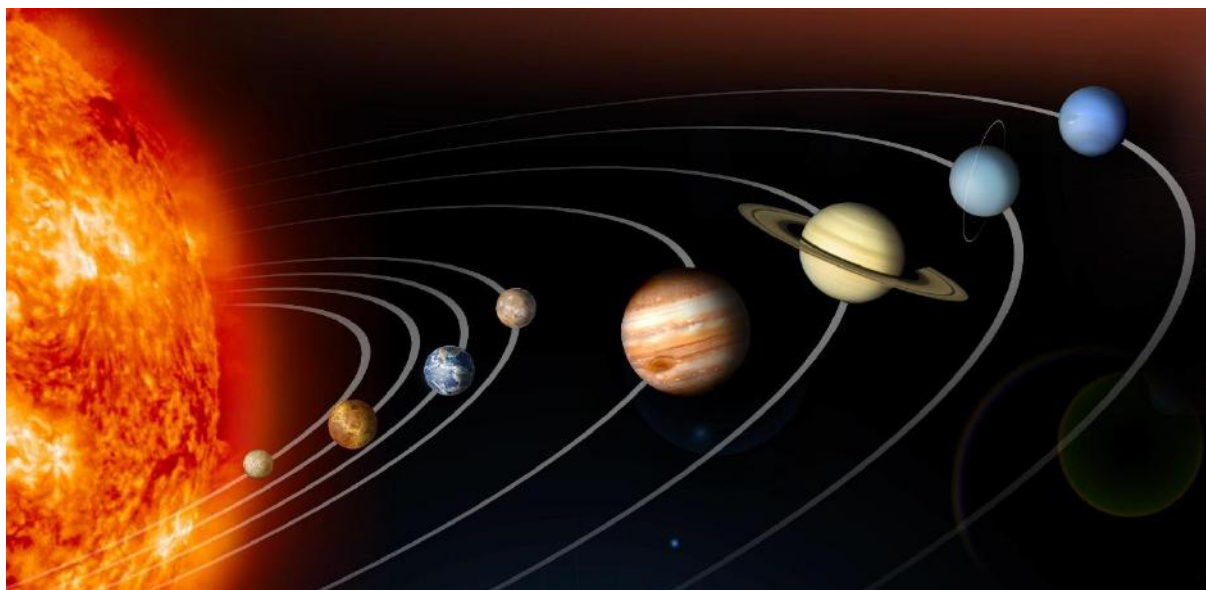
Zadanie 1.2. (0–1)

Wybierz poprawny wniosek odnoszący się do zmienności w czasie zjawiska przedstawionego na powyższych mapach.

- A. W Polsce wraz ze wzrostem długości geograficznej wzrasta dostępność komunikacyjna powiatów.
- B. W 2013 roku województwo podlaskie charakteryzowało się wyższą dostępnością niż województwo dolnośląskie.
- C. Zmiana dostępności powiatów położonych wzdłuż południowej granicy Polski była spowodowana uwarunkowaniami przyrodniczymi.
- D. Jedną z przyczyn wzrostu dostępności przedstawionej na powyższych mapach była budowa infrastruktury po przyznaniu Polsce organizacji Euro 2012.

Zadanie 2.

Na rysunku przedstawiono model Układu Słonecznego.

Na podstawie: nasa.gov

Zadanie 2.1. (0–1)

Podaj dwie wspólne cechy Merkurego i Wenus.

1.
2.

Zadanie 2.2. (0–1)

Pas planetoid jest położony między orbitami Marsa i Jowisza.

Podaj dwie różnice pomiędzy planetami położonymi na zewnątrz od pasa planetoid a pozostałymi planetami Układu Słonecznego.

1.
2.

Zadanie 3. (0–1)

Na rysunku przedstawiono model cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej w komórce Hadleya.

Na podstawie: J. Wójcik, *Geografia. Ziemia*, Warszawa 2002.

Na podstawie rysunku oraz własnej wiedzy uzupełnij opisy dwóch etapów przemieszczania się powietrza w komórce Hadleya.

Pierwszy etap: Silnie nagrzane i wilgotne powietrze unosi się, przez co powoduje powstanie przy powierzchni Ziemi pasa obniżonego ciśnienia.

Drugi etap:

Trzeci etap: Powietrze zagęszcza się i opada grawitacyjnie, w wyniku czego tworzy przy powierzchni Ziemi zwrotnikowe strefy podwyższonego ciśnienia.

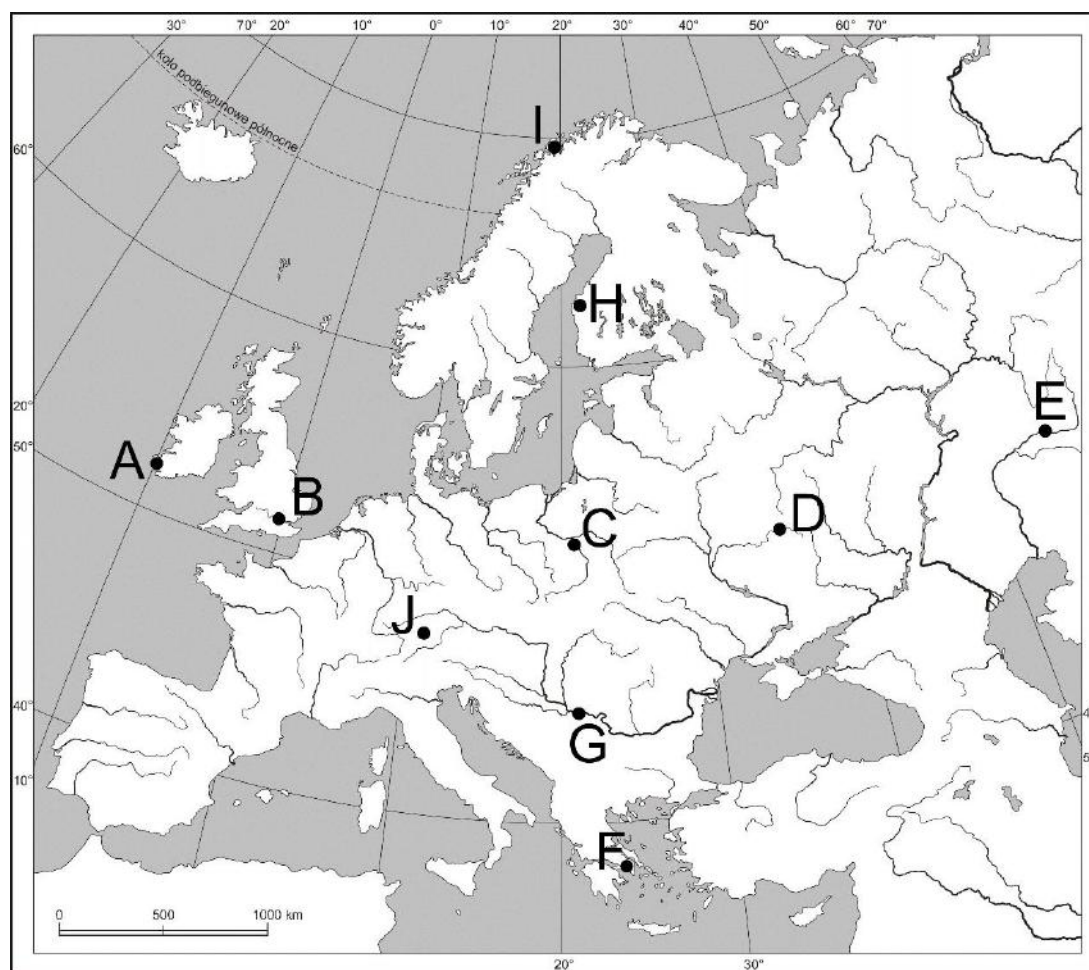
Czwarty etap:

Zadanie 4. (0–2)

W tabeli zamieszczono dane dotyczące średnich wartości temperatur powietrza atmosferycznego dla dziesięciu stacji meteorologicznych w Europie w wybranym okresie. Położenie tych stacji zaznaczono literami na mapie.

Stacja	Wysokość w m n.p.m.	Średnia temperatura powietrza atmosferycznego w °C		
		stycznia	lipca	roczna
A	14	7,3	13,4	10,8
B	46	4,6	16,8	9,9
C	112	-2,4	18,7	7,9
D	234	-9,9	18,3	5,2
E	120	-14,8	21,9	3,9
F	105	8,8	26,5	17,2
G	138	-0,7	21,8	11,3
H	10	-6,4	15,1	3,1
I	53	-3,1	11,4	2,3
J	2 962	-11,2	1,8	-5,0

Na podstawie: P. Świtalski, *Podstawy geografii fizycznej ogólnej z elementami geologii*, Toruń 1993.

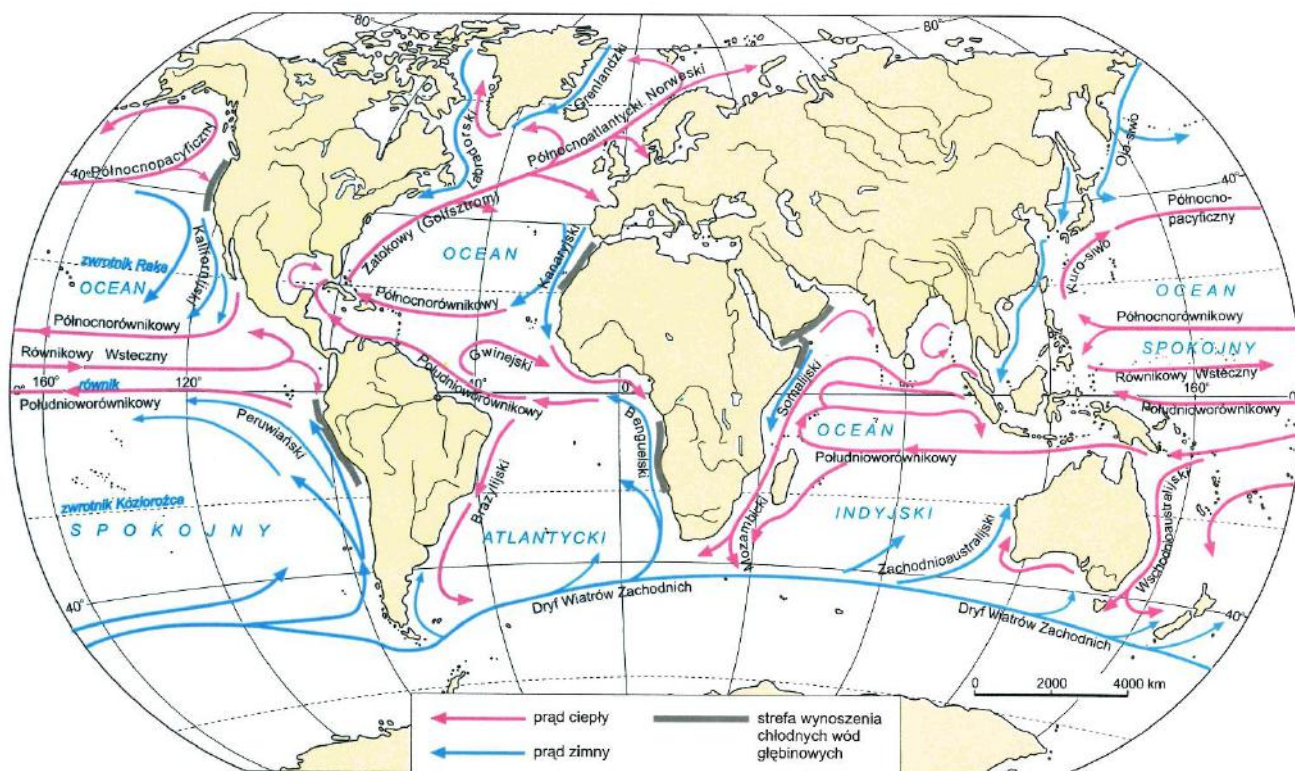

Na podstawie danych klimatycznych, mapy oraz własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1	Zmniejszanie się wartości średnich temperatur najcieplejszego miesiąca i średnich rocznych temperatur powietrza na stacjach meteorologicznych oznaczonych kolejno literami F-G-C-H-I jest skutkiem zmniejszającej się szerokości geograficznej.	P	F
2	Stopniowe zmniejszanie się średnich temperatur stycznia i średnich rocznych temperatur powietrza na stacjach meteorologicznych oznaczonych kolejno literami A-B-C-D-E jest spowodowane rosnącym stopniem kontynentalizmu.	P	F
3	Średnie temperatury powietrza dla stycznia, lipca i roku na stacji meteorologicznej oznaczonej literą J są niższe niż analogiczne średnie temperatury na stacjach meteorologicznych oznaczonych literami H oraz I.	P	F
4	Zimny prąd morski opływający Półwysep Skandynawski jest przyczyną wyższej wartości średniej temperatury stycznia na stacji meteorologicznej oznaczonej literą I w stosunku do analogicznej średniej temperatury na stacji meteorologicznej oznaczonej literą H.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Na mapie przedstawiono układ powierzchniowych prądów morskich na Ziemi.

Na podstawie: D. Makowska, *Ziemia*, Warszawa 1998.

Przedstaw dwa przykłady wpływu zimnych prądów morskich na rozwój gospodarczy obszarów nadmorskich.

1.

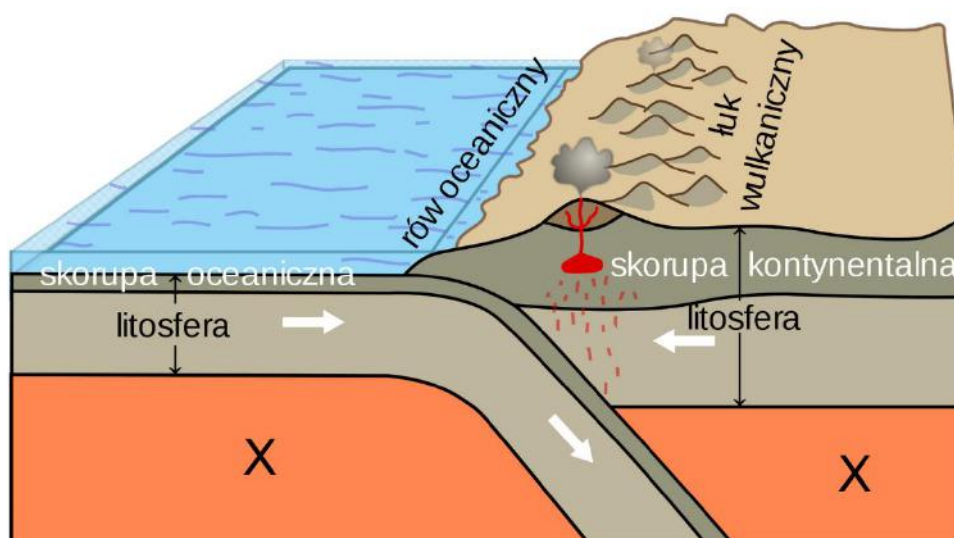
.....

2.

.....

Zadanie 6. (0–1)

Na rysunku przedstawiono przekrój przez litosferę i górną część płaszcza Ziemi.

Na podstawie: wikidot.com

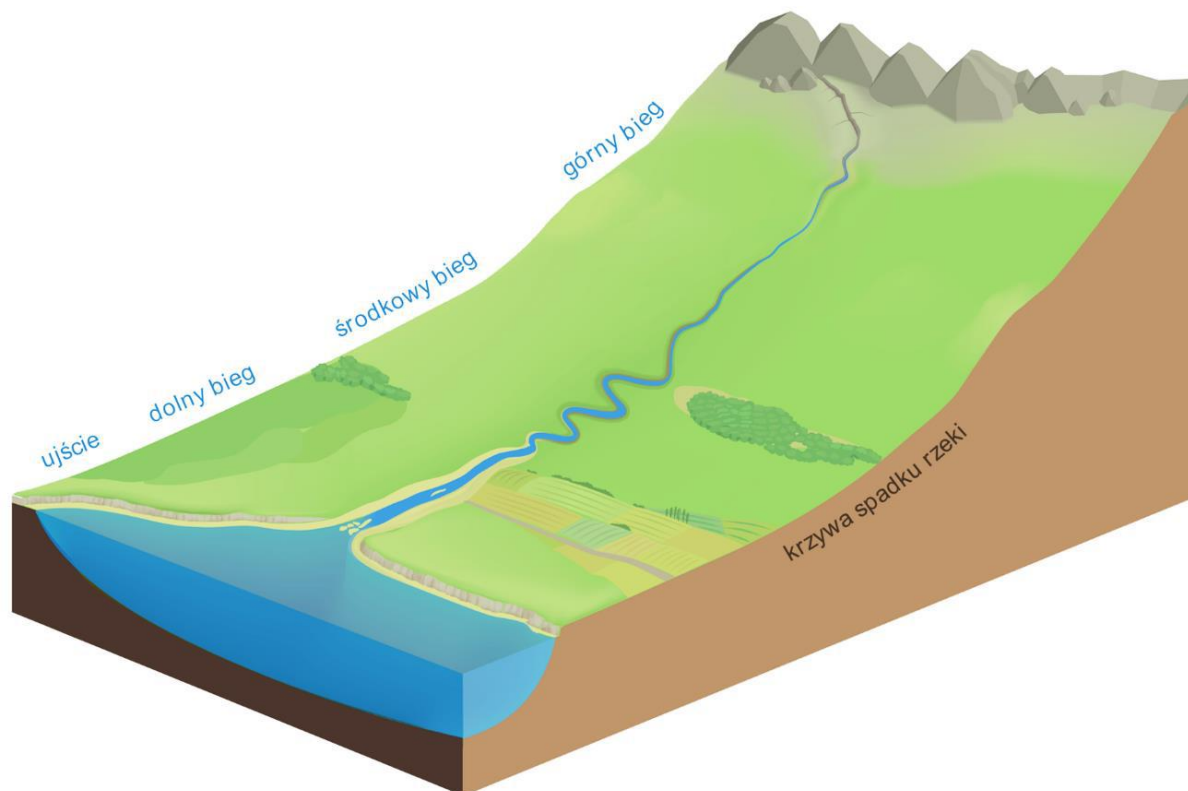
Podaj nazwę warstwy oznaczonej literą X – położonej w górnej części płaszcza – po której przemieszczają się płyty litosfery. Podaj główną przyczynę ruchu magmy zachodzącego w tej warstwie.

Warstwa:

Przyczyna ruchu magmy:

Zadanie 7. (0–1)

Na rysunku przedstawiono krzywą spadku rzeki.

Na podstawie: www.epodreczniki.pl

Opisz po jednym przykładzie procesów erozyjnych lub akumulacyjnych, charakterystycznych dla podanych poniżej odcinków biegu rzeki.

Bieg górny

.....

Bieg dolny

.....

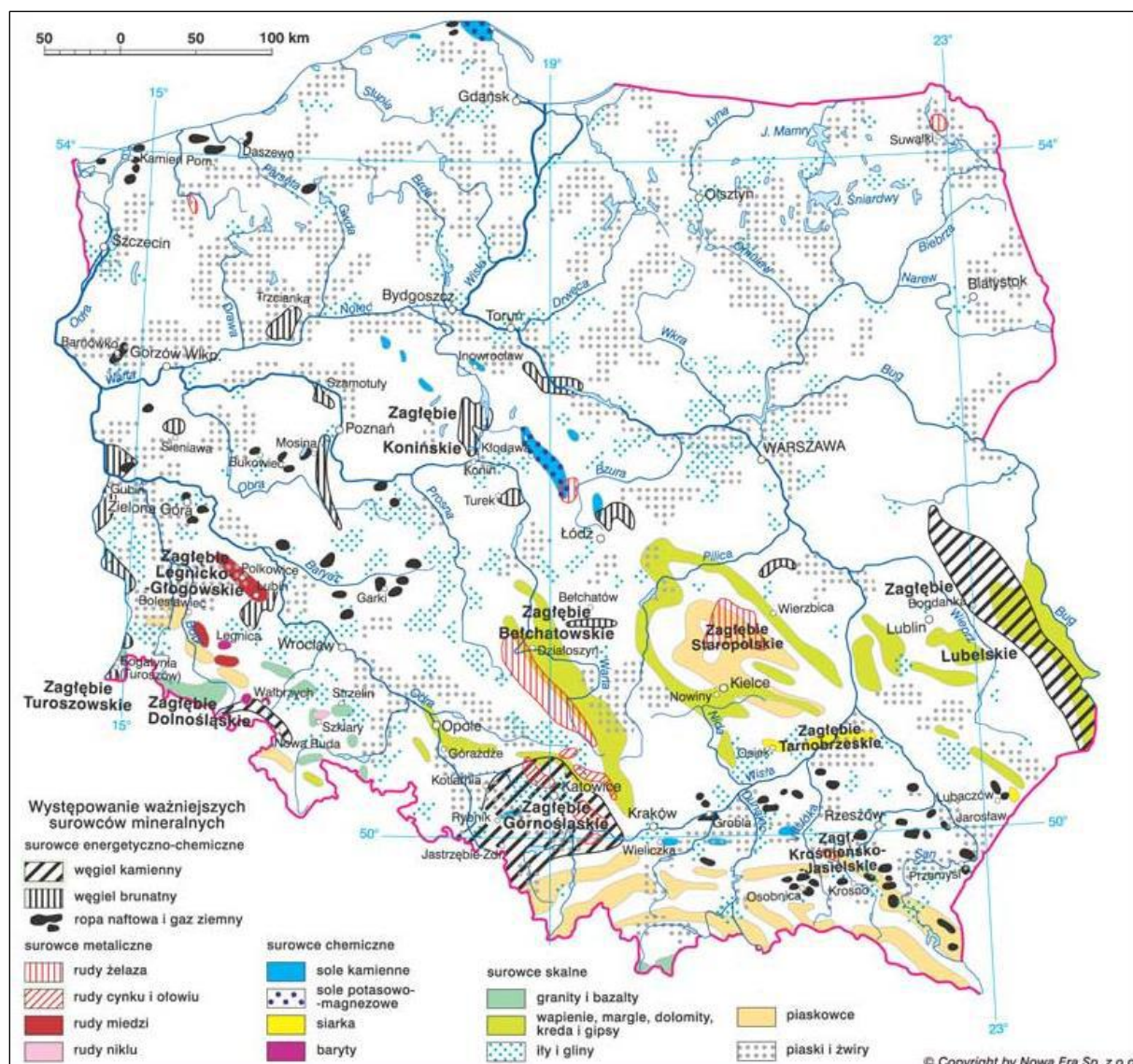
Zadanie 8. (0–1)

Wybierz dwa typy gleb charakteryzujące się na ogół niską przydatnością dla rolnictwa.

- A. bielice
- B. rędziny
- C. mady
- D. inicjalne
- E. czarnoziemy

Zadanie 9. (0–2)

Na mapie zaznaczono obszary występowania surowców mineralnych w Polsce.

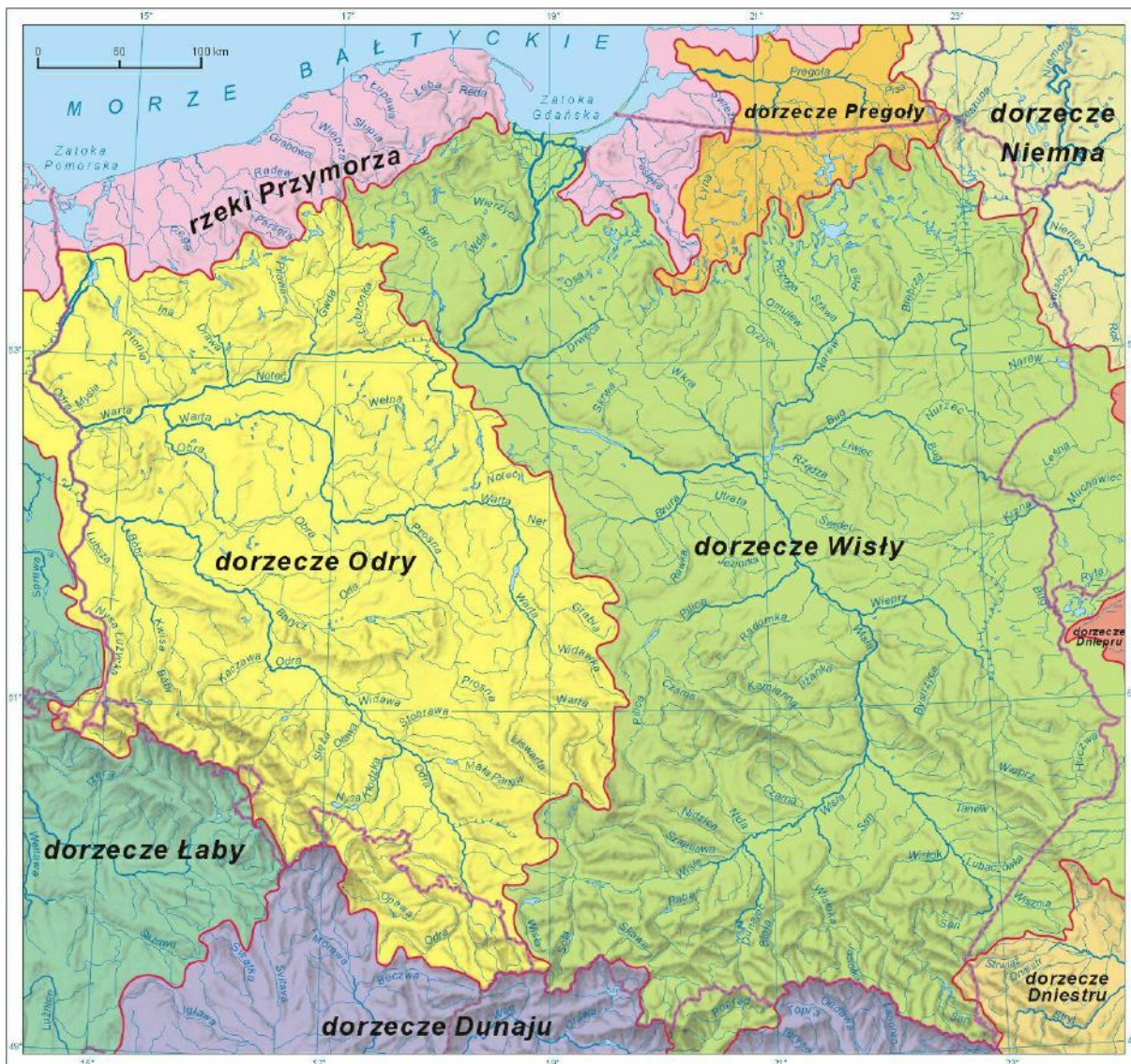
Na podstawie: www.nowaera.pl

Na podstawie mapy i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1	Głównym źródłem zaopatrzenia rafinerii w Płocku i Gdańsku są krajowe złoża ciekłych węglowodorów.	P	F
2	Na przełomie drugiej i trzeciej dekady XXI wieku nie eksploatowano rud żelaza występujących w Polsce.	P	F
3	Surowce chemiczne eksploatowano w Polsce zarówno metodą głębinową, odkrywkową, jak i wgłębno-otworową.	P	F
4	Surowce dla przemysłu cementowego i wapienniczego są wydobywane głównie w pasie wyżyn.	P	F

Zadanie 10. (0–1)

Na mapie przedstawiono podział obszaru Polski na dorzecza wraz z siecią hydrograficzną.

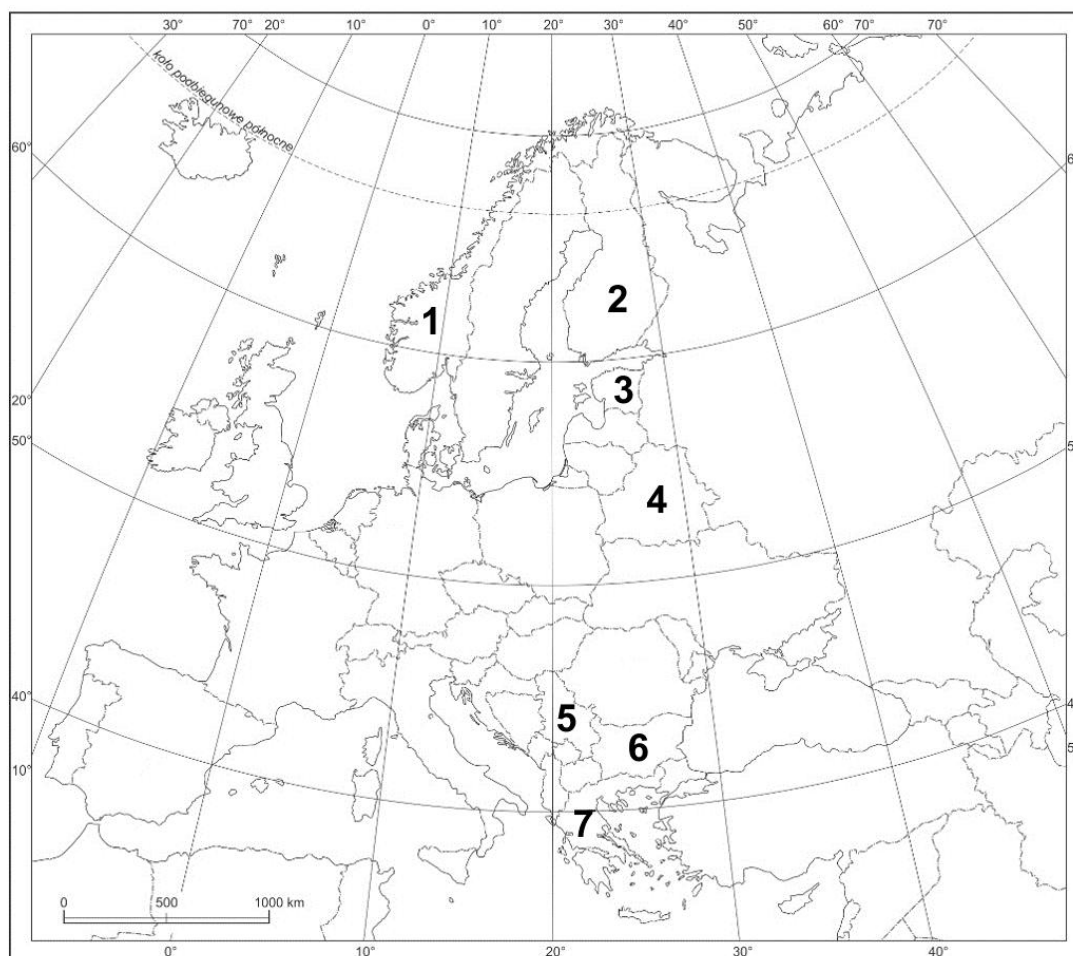
Na podstawie: googlegroups.com

Podaj dwie wspólne cechy dorzeczy Wisły i Odry.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 11. (0–2)

Na mapie oznaczono numerami 1–7 wybrane państwa.

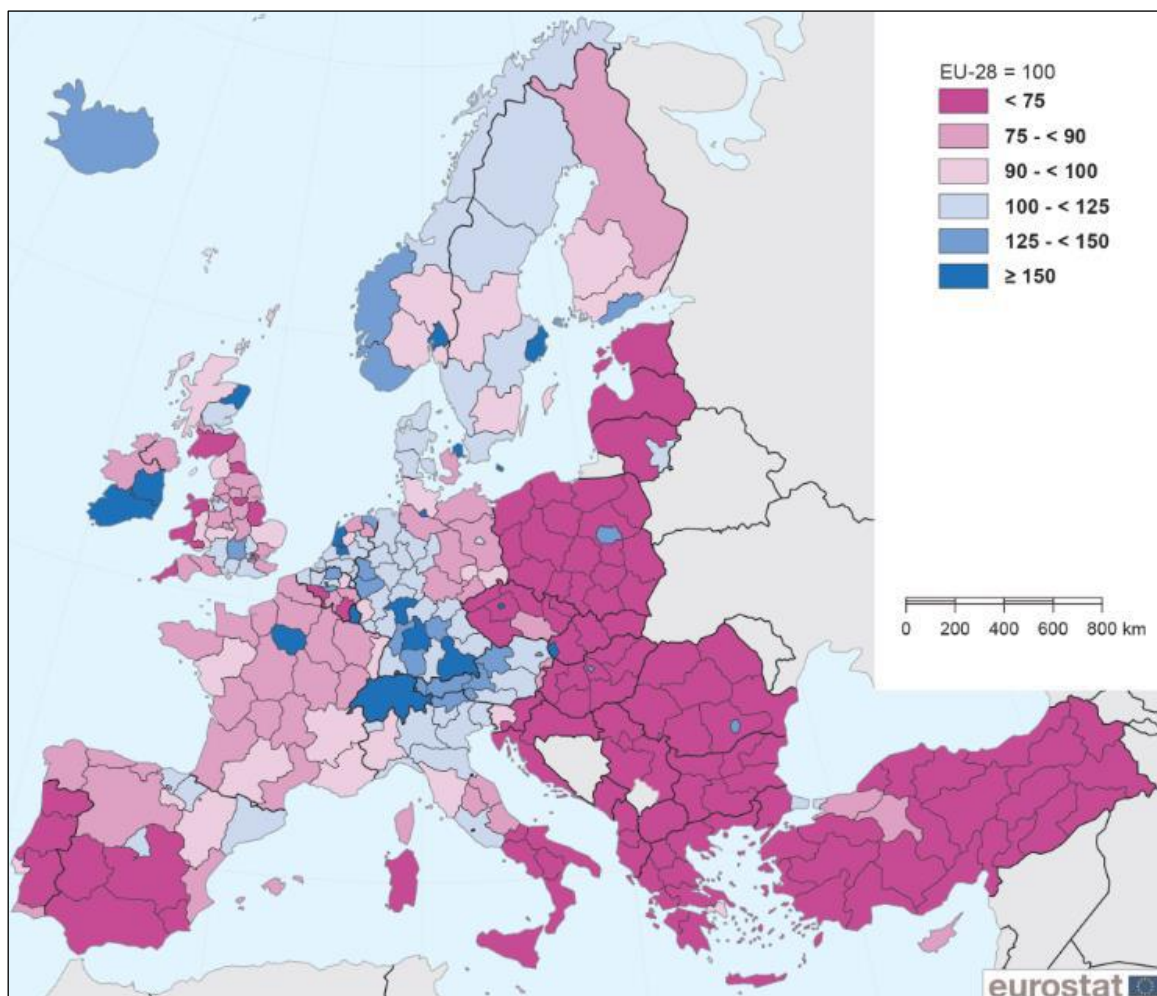
Na podstawie: *Atlas geograficzny dla szkół ponadgimnazjalnych*, Warszawa 2011.

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy państw i numery, którymi oznaczono ich położenie na mapie.

Informacje o państwach	Nazwa państwa	Numer na mapie
Państwo, które powstało w wyniku rozpadu Związku Radzieckiego, ale nie przystąpiło do Wspólnoty Niepodległych Państw.		
Państwo, które przystąpiło do Unii Europejskiej, ale w drugiej dekadzie XXI w. nie należało do strefy euro.		
Państwo, które nie przystąpiło do Unii Europejskiej, ale w drugiej dekadzie XXI w. charakteryzowało się jednym z najwyższych wskaźników HDI na świecie.		

Zadanie 12. (0–2)

Na mapie przedstawiono wartość wskaźnika PKB na 1 mieszkańca w 2017 roku według jednostek podziału terytorialnego wybranych państw Europy.

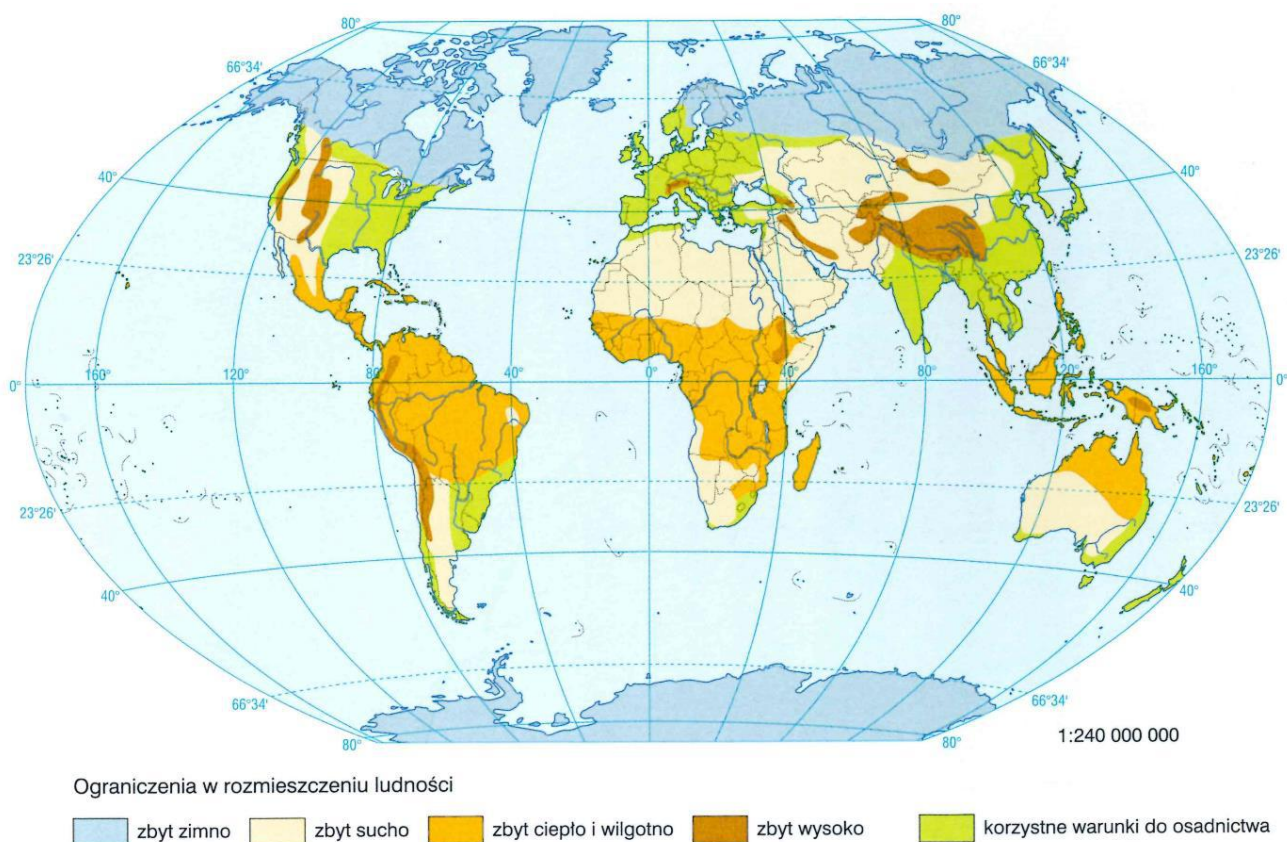
Na podstawie: www.europa.eu

Na podstawie mapy i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1	Na obszarze UE najwyższym wskaźnikiem PKB na 1 mieszkańca wykazały się jednostki podziału terytorialnego Francji.	P	F
2	W państwach UE obszary metropolitalne stolic charakteryzowały się najniższymi wartościami wskaźnika PKB na 1 mieszkańca.	P	F
3	W Polsce notowano niższe wskaźniki PKB na 1 mieszkańca niż w państwach przyjętych do UE w 2007 roku.	P	F
4	Większość jednostek podziału terytorialnego państw południowej Europy charakteryzowała się niższą wartością wskaźnika PKB na 1 mieszkańca niż średnia wartość tego wskaźnika w krajach UE.	P	F

Zadanie 13. (0–2)

Na mapie przedstawiono występowanie ograniczeń środowiska przyrodniczego w rozmieszczeniu ludności na świecie.

Na podstawie: T. Rachwał, *Oblicza geografii 2*, Warszawa 2016.

Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy uzupełnij poniższe zdania dotyczące rozmieszczenia ludności świata. Wpisz poprawne określenia spośród podanych w nawiasach.

Duża gęstość zaludnienia charakteryzuje tereny, na których występują gleby zaliczane do (wysokich / niskich) klas bonitacyjnych. Przykładem krainy o dużej gęstości zaludnienia jest (Nizina Padańska / Nizina Turańska) Dla osadnictwa duża wysokość n.p.m. jest czynnikiem (ograniczającym / sprzyjającym) Ludność koncentruje się na obszarach o (dużych deniwelacjach / równinnym ukształtowaniu)

Zadanie 14. (0–2)

Przyjmij, że trzyosobowa rodzina – małżeństwo z jednym dzieckiem – uczestniczyła w procesie migracji wewnętrznych o kierunku charakterystycznym dla fazy dezurbanizacji. To małżeństwo, pomimo zmiany miejsca zamieszkania, nie zmieniło miejsca pracy.

Wymień trzy możliwe konsekwencje ekonomiczne lub społeczne opisanej migracji dla tej rodziny.

1.
2.
3.

Zadanie 15. (0–2)

W tabeli przedstawiono rozmieszczenie wybranych grup etnicznych (w %) według województw Polski w 2011 roku.

Województwo	Grupa etniczna			
	kaszubska	łemkowska	romska	śląska
dolnośląskie	–	46,9	11,9	0,4
kujawsko-pomorskie	0,3	0,3	6,3	0,1
lubelskie	–	0,2	4,8	–
lubuskie	–	14,9	3,0	–
łódzkie	0,1	0,2	7,0	0,1
małopolskie	0,1	21,4	10,2	0,4
mazowieckie	0,5	2,5	9,2	0,5
opolskie	–	0,3	6,3	12,6
podkarpackie	–	2,8	6,0	0,1
podlaskie	–	0,5	3,1	–
pomorskie	98,0	2,0	0,8	0,2
śląskie	0,2	1,2	10,2	85,3
świętokrzyskie	–	0,1	2,2	–
warmińsko-mazurskie	0,1	2,0	4,5	–
wielkopolskie	0,1	1,6	8,5	0,1
zachodniopomorskie	0,4	3,2	5,9	0,1
suma	100,0	100,0	100,0	100,0

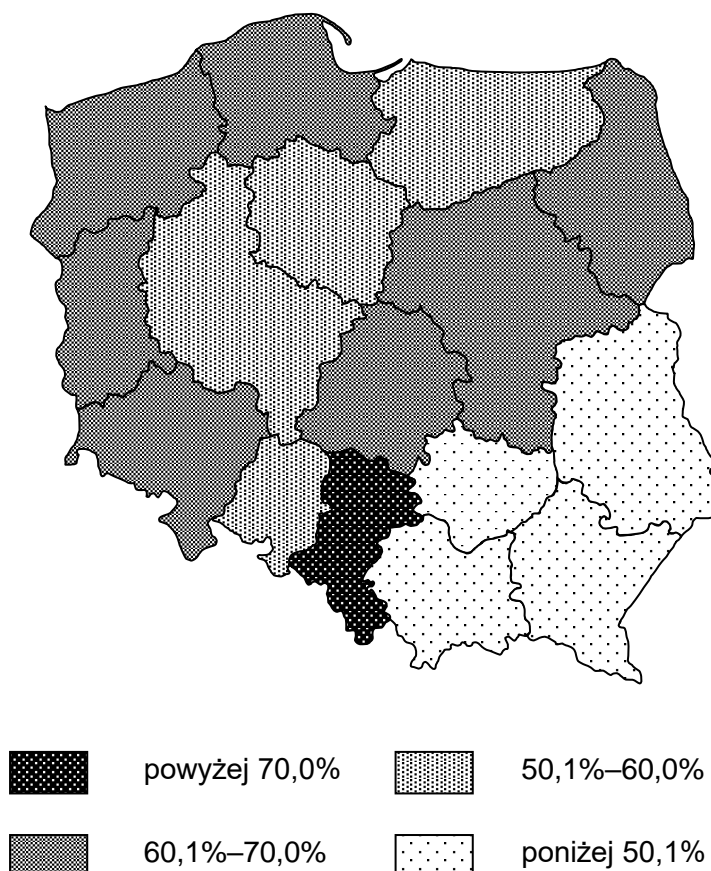
Na podstawie: *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2015.

Sformułuj trzy wnioski dotyczące rozmieszczenia w Polsce podanych w tabeli grup etnicznych.

1.
2.
3.

Zadanie 16. (0–2)

Na mapie przedstawiono wskaźnik urbanizacji w województwach Polski w 2017 roku.

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2018*, Warszawa 2018.

Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy uzupełnij poniższe zdania dotyczące wielkości wskaźnika urbanizacji w Polsce. Wpisz poprawne określenia spośród podanych w nawiasach.

Niższy udział ludności mieszkającej na wsi występował w województwie (*małopolskim / śląskim*)

Najniższym wskaźnikiem urbanizacji charakteryzowała się większość województw należących w całości lub częściowo do obszaru dawnego zaboru (*austriackiego / rosyjskiego*)

Średnia wartość wskaźnika urbanizacji w Polsce wynosiła (*poniżej 50,1% / powyżej 60,0%*)

Wielkość wskaźnika urbanizacji wynosiła 60,1–70,0% w województwach graniczących z (*Niemcami / Ukrainą*)

Zadanie 17. (0–1)

W styczniu 2019 r. najwyższa stopa bezrobocia o wartości 10,9% występowała w województwie warmińsko-mazurskim. Najbardziej korzystna sytuacja dla osób poszukujących pracy panowała w województwach wielkopolskim (3,3%) i śląskim (4,5%), a także w aglomeracjach.

Na podstawie: www.stat.gov.pl

Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy podaj dwie przyczyny regionalnego zróżnicowania stopy bezrobocia w Polsce.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 18. (0–2)

Wyjaśnij, w jaki sposób struktura agrarna Polski wpływa niekorzystnie na rozwój rolnictwa w naszym kraju. W odpowiedzi podaj dwa argumenty.

1.
.....
.....
.....
2.
.....
.....
.....

Zadanie 19. (0–2)

W 2016 roku połów morskich organizmów bezkręgowych stanowił około 14% wielkości światowych połowów wszystkich organizmów wodnych. Większość z nich pochodzi ze sztucznych hodowli zakładanych w środowisku morskim (marikultury).

Uzasadnij, że rozwój marikultury wpływa korzystnie na zachowanie równowagi ekosystemów wodnych świata. Podaj dwa argumenty.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 20. (0–2)

Na zdjęciach przedstawiono budynki występujące w Polsce i reprezentujące różne style tradycyjnego budownictwa.

Dom „Pod Jedlami” w Zakopanem
(styl zakopiański)

Wiejska chata we wsi Markowa
(konstrukcja przysłopowa)

Dom we wsi Żuławki
(dom podcieniowy)

Chata w skansenie w Nowogrodzie
(chata kurpiowska)

Na podstawie: www.szlakstyluzakopiainskiego.pl, pl.wikipedia.org, zbojna.powiatlomzynski.pl

Wymień dwie wspólne cechy budowli przedstawionych na zdjęciach, wynikające z dostosowania zabudowy do warunków środowiska przyrodniczego w klimacie umiarkowanym przejściowym. Uzasadnij, że dana cecha wynika z warunków środowiska przyrodniczego.

Cecha:

Uzasadnienie:

.....

Cecha:

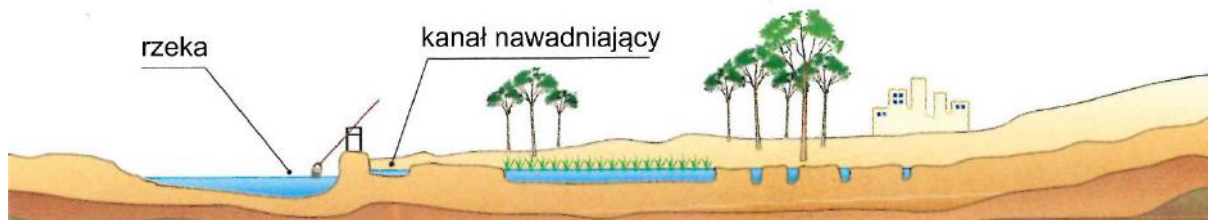
Uzasadnienie:

.....

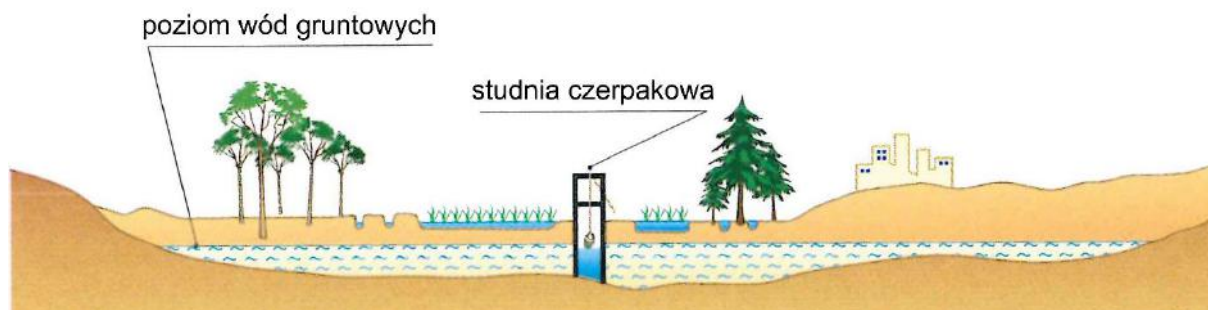
Zadanie 21. (0–1)

Poniżej przedstawiono trzy sposoby pozyskiwania wody.

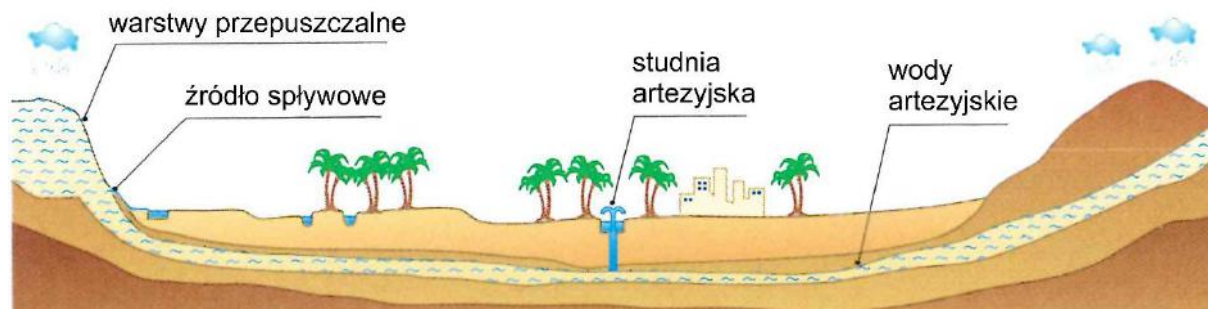
1

2

3

Na podstawie: J. Kop, M. Kucharska, E. Szkurłat, *Tylko geografia*, Warszawa 2012.

Podaj numer rysunku, na którym przedstawiono sposób pozyskiwania wody charakterystyczny dla obszaru Australii położonego na zachód od Wielkich Gór Wododziałowych, i wymień cechę środowiska przyrodniczego sprzyjającą takiemu pozyskiwaniu wody w celach gospodarczych w tej części świata.

Sposób pozyskiwania wody:

Cecha środowiska przyrodniczego sprzyjająca pozyskiwaniu wody tą metodą:

.....
.....

Zadanie 22. (0–1)

Na fotografii przedstawiono sposób przewożenia towarów zwany transportem intermodalnym, którego cechą jest wykorzystanie więcej niż jednego rodzaju transportu w celu przeprowadzenia jednej operacji przewozowej.

Na podstawie: www.igroup.pl

Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Wadą takiego transportowania towarów jest

- A. wzrost zanieczyszczenia powietrza spalinami.
- B. zwiększenie stopnia zniszczenia nawierzchni dróg kołowych.
- C. konieczność budowy specjalistycznych urządzeń przeładunkowych.
- D. dłuższy czas ich transportu w przewozach tranzytowych i międzynarodowych.

Zadanie 23. (0–2)

W 1970 r. ukończono budowę Tamy Asuańskiej oraz zaporowego Zbiornika Nasera.

Wymień trzy przykłady negatywnego wpływu budowy Zbiornika Nasera na środowisko geograficzne Nilu poniżej tamy oraz obszaru delty rzecznej w Egipcie.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 24.1. (0–1)

Na zdjęciu lotniczym przedstawiono jedną z elektrowni szczytowo-pompowych w Polsce.

Na podstawie: netprstorage.s3.eu-west-1.amazonaws.com

Podaj dwa czynniki lokalizacji – jeden przyrodniczy i jeden pozaprzyrodniczy – decydujące o rozmieszczeniu elektrowni tego typu.

Czynnik przyrodniczy:

.....

Czynnik pozaprzyrodniczy:

.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Poniżej przedstawiono cztery rewolucje przemysłowe.

Skąd pojęcie Przemysłu 4.0? Dlaczego mówi się o czwartej rewolucji przemysłowej? W dotychczasowej historii przemysłu za sprawą nowych technologii już trzy razy zmieniały się „zasady gry”:

- Przemysł 1.0 – mechanizacja – wynalezienie i wdrożenie silnika parowego wprowadziło produkcję w erę industrializacji.
- Przemysł 2.0 – elektryfikacja – to właśnie elektryczność wyparła silniki parowe, a linie produkcyjne mogły wytwarzać towary w dużych seriach.
- Przemysł 3.0 – cyfryzacja – coraz bardziej wydajne komputery i układy przetwarzania danych umożliwiły sterowanie maszynami za pomocą oprogramowania. Dzięki temu maszyny zyskały większą wydajność, precyzję i elastyczność, a cyfryzacja umożliwiła osiągnięcie coraz wyższych stopni automatyzacji. Zaczęły powstawać systemy planowania i kontroli, których celem była koordynacja działań w obrębie produkcji.
- Przemysł 4.0 – integracja systemów i tworzenie sieci. Przemysł 4.0 integruje ludzi oraz sterowane cyfrowo maszyny z internetem i technologiami informacyjnymi. Materiały produkowane lub wykorzystywane do produkcji można zawsze zidentyfikować, mają one także możliwość niezależnego komunikowania się między sobą. Przepływ informacji jest realizowany w pionie: z poszczególnych komponentów do działu IT przedsiębiorstwa oraz z działu IT do komponentów. Drugi kierunek przepływu informacji jest realizowany w poziomie: pomiędzy maszynami zaangażowanymi w proces produkcji a systemem produkcyjnym przedsiębiorstwa.

Na podstawie: www.przemysl-40.pl

Uzasadnij, że trzecia rewolucja przemysłowa i czwarta rewolucja przemysłowa powodują zmianę znaczenia czynników lokalizacji przemysłu.

.....
.....
.....

Zadanie 25. (0–1)

Inwestor rozważa wydzierżawienie fragmentu hałdy po zlikwidowanej kopalni węgla kamiennego. Na hałdzie planuje prowadzenie odwiertów. Jest zainteresowany ustaleniem ilości węgla nagromadzonego w zwałowisku i jego ewentualnym pozyskiwaniem.

Na podstawie: [...] *przewiercą wałbrzyską hałdę*, [w:] wałbrzych.naszemiasto.pl

Oceń, czy przedstawiony projekt jest rekultywacją terenów pogórnich zgodną z działaniami proekologicznymi. Uzasadnij ocenę dwoma argumentami.

Ocena (*tak / nie*):

Argumenty:

1.
.....
2.
.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 1. Poznawanie terminologii geograficznej. 2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Interpretowanie treści różnych map.	1. Źródła informacji geograficznych oraz metody prezentacji danych przestrzennych: [...] mapy, [...] dane liczbowe oraz [...] kartograficzna ich prezentacja. Zdający: 2) wyróżnia [...] kartograficzne metody przedstawiania informacji geograficznych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

C.

Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Interpretowanie treści różnych map.	XIII. Usługi: [...] rola usług komunikacyjnych [...] w rozwoju społeczno-gospodarczym świata, rodzaje transportu [...]. Zdający: 3. [...] charakteryzuje uwarunkowania [...] rozwoju [rodzajów transportu] w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

D.

Zadanie 2.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 1. Poznawanie terminologii geograficznej. 2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami [...] informacji geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] rysunków [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	II. Ziemia we Wszechświecie: [...] Układ Słoneczny [...]. Zdający: 3) przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne cechy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

- Są planetami położonymi najbliżej Słońca.
- Są planetami skalistymi.
- Nie mają księżyców.
- Panuje na nich najwyższa średnia temperatura powierzchni spośród wszystkich planet Układu Słonecznego.

Zadanie 2.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami [...] informacji geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] rysunków [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	II. Ziemia we Wszechświecie: [...] Układ Słoneczny [...]. Zdający: 3) przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne różnice.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązanie

- Planety położone na zewnątrz od pasa planetoid charakteryzują się większą masą (większymi rozmiarami, większą liczbą księżyców, dłuższym obiegiem wokół Słońca, niższą temperaturą atmosfery, krótszym obiegiem wokół własnej osi) niż pozostałe planety.
- Planety położone na zewnątrz od pasa planetoid są planetami gazowymi, w przeciwieństwie do pozostałych planet Układu Słonecznego.

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego [...]).	III. Atmosfera: [...] ogólna cyrkulacja atmosferyczna [...]. Zdający: 2) omawia mechanizm cyrkulacji atmosferycznej.

Zasady oceniania

1 pkt – dwa poprawne opisy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązanie

Drugi etap: *Chłodne i suche powietrze przemieszcza się w kierunku wyższych szerokości geograficznych.*

Czwarty etap: *Różnica ciśnienia między strefami wyżów a niżem powoduje przepływ powietrza ku równikowi (wiatr).*

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] map fizyczno-geograficznych [...] [i] danych statystycznych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	III. Atmosfera: czynniki klimatotwórcze [...] rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych [...]. Zdający: 3) wyjaśnia nierównomierny rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi.

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne odpowiedzi.

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

F, P, P, F

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego [i] społeczno-gospodarczego [...]).	IV. Hydrosfera: [...] prądy morskie [...]. Zdający: 2) ocenia [...] wpływ [prądów morskich] na życie i gospodarkę człowieka.

Zasady oceniania

1 pkt – dwa poprawne przykłady.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

- *Obniżenie poziomu opadów atmosferycznych przez zimny prąd morski ogranicza rozwój rolnictwa wzdłuż wybrzeża i zmniejsza jego efektywność.*
- *Ochłodzenie obszarów przybrzeżnych zmniejsza wpływy z turystyki.*
- *Pustynnienie obszarów użytkowanych rolniczo przyczynia się do zmniejszenia wpływów z rolnictwa oraz ograniczenia ilości paszy dla zwierząt hodowlanych.*

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej [...]) w skali [...] globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] rysunków [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	V. Litosfera: związek budowy wnętrza Ziemi z tektoniką płyt litosfery, procesy wewnętrzne [...] kształtujące powierzchnię Ziemi i ich skutki [...]. Zdający: 1) wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie nazwy warstwy wnętrza Ziemi, po której poruszają się płyty litosfery, oraz przyczyny ruchu magmy w tej warstwie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

Warstwa: *astenosfera*

Przyczyna ruchu magmy np.: *Rozpad radioaktywnych pierwiastków we wnętrzu Ziemi generuje strumienie ciepła formujące się w prądy konwekcyjne, występujące w płaszczu ziemskim.*

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej [...]) w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] rysunków [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	V. Litosfera: związek budowy wnętrza Ziemi z tektoniką płyt litosfery, procesy [...] zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi i ich skutki [...]. Zdający: 3) charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki rzeźbotwórczej działalności rzek [...].

Zasady oceniania

1 pkt – opis procesów zachodzących w dwóch odcinkach rzeki.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązanie

Bieg górny: *Erozja wgłębna pogłębia koryto rzeki, a erozja wsteczna prowadzi do cofania się progów rzecznych oraz nisz źródlowych.*

Bieg dolny: *Akumulacja przyczynia się do tworzenia łach, mielizn i wysp.*

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).	VI. Pedosfera i biosfera: typy gleb [...]. Zdający: 1) wyróżnia cechy głównych typów gleb w Polsce oraz ocenia ich przydatność rolniczą.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

A., D.

Zadanie 9. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] map [...] społeczno-gospodarczych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	VII. Regionalne zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski: [...] zasoby surowcowe [...]. Zdający: 2) charakteryzuje na podstawie map rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych Polski [...].

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne odpowiedzi.

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

F, P, P, P

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Interpretowanie treści różnych map.	VII. Regionalne zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski: [...] sieć wodna [...]. Zdający: 4) charakteryzuje sieć wodną Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie wspólne cechy charakteryzujące sieć rzeczną i dorzecza Wisły i Odry.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązanie

- Prawe części obu dorzeczy są większe od lewych (asymetria dorzeczy).
- Dopływy prawobrzeżne są dłuższe niż dopływy lewobrzeżne.

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	VIII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata: mapa podziału politycznego, procesy integracyjne na świecie [...]. Zdający: 1) posługuje się mapą podziału politycznego świata do analizy procesów społeczno-ekonomicznych.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne wiersze.

1 pkt – dwa poprawne wiersze.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Estonia, 3

Bułgaria, 6

Norwegia, 1

Zadanie 12. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Interpretowanie treści różnych map.	VIII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata: mapa podziału politycznego, procesy integracyjne na świecie [...] podstawowe wskaźniki rozwoju. Zdający: 4) analizuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według [...] PKB na jednego mieszkańca [...].

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne odpowiedzi.

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

F, F, F, P

Zadanie 13. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).	IX. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: rozmieszczenie i liczba ludności [...]. Zdający: 1) wskazuje obszary koncentracji ludności i małej gęstości zaludnienia oraz określa czynniki i prawidłowości w zakresie rozmieszczenia ludności świata.

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne odpowiedzi.

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

- wysokich
- Nizina Padańska
- ograniczającym
- równinnym ukształtowaniu

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie [...] głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego ([...] społeczno-gospodarczego i kulturowego). 6. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku [...] społeczno-gospodarczym.	IX. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: [...] migracje [...]. Zdający: 5) charakteryzuje [...] konsekwencje migracji ludności na świecie.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne skutki.

1 pkt – dwa poprawne skutki.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- *Konieczność ponoszenia kosztów dojazdu lub podjęcie pracy zdalnej.*
- *Koszty wynajmu albo zakupu domu lub mieszkania.*
- *Koszty związane z przeprowadzką do nowego miejsca zamieszkania.*
- *Konieczność aklimatyzacji dziecka w nowej placówce edukacyjnej lub podjęcie czasochłonnych dojazdów do poprzedniej placówki edukacyjnej w dotychczasowym miejscu zamieszkania.*

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego ([...] społeczno-gospodarczego i kulturowego).	IX. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: [...] zróżnicowanie narodowościowe i etniczne [...]. Zdający: 6) charakteryzuje strukturę narodowościową ludności [...] Polski, analizuje zróżnicowanie etniczne w wybranych regionach świata.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne wnioski.

1 pkt – dwa poprawne wnioski.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- *Kaszubi zamieszkują głównie obszar województwa pomorskiego.*
- *Łemkowie występuje głównie w trzech województwach: dolnośląskim, małopolskim i lubuskim.*
- *Romowie są rozlokowani mniej więcej równomiernie na terenie całego kraju.*
- *Ślązacy zamieszkują przede wszystkim obszary województw śląskiego i opolskiego.*

Zadanie 16. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] map [...] społeczno-gospodarczych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	IX. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: [...] procesy urbanizacji [...]. Zdający: 7) [...] analizuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji [...] w Polsce.

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne uzupełnienia.

1 pkt – trzy poprawne uzupełnienia.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

śląskim

austriackiego

powyżej 60,0%

Niemcami

Zadanie 17. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 3. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego ([...] społeczno-gospodarczego i kulturowego).	X. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne. Zdający: 4) dyskutuje na temat problemów rynku pracy w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne przyczyny.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

- *Najwyższa stopa bezrobocia występuje na obszarach, na których po 1989 r. zlikwidowano Państwowe Gospodarstwa Rolne, charakteryzujących się niezbyt korzystnymi warunkami przyrodniczymi dla rolnictwa.*
- *W dużych miastach jest zróżnicowany rynek pracy, więc istnieje większa możliwość znalezienia pracy (np. w usługach), co zmniejsza stopę bezrobocia.*
- *Największe ośrodki miejskie odznaczają się największym napływem kapitału oraz oferują zwiększenie zatrudnienia i szersze możliwości rozwoju.*
- *Osoby bezrobotne o niższym wykształceniu zamieszkujące obszar północnej i wschodniej Polski mają problemy z przebranżowieniem i przekwalifikowaniem na inny zawód.*

Zadanie 18. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej ([...] społeczno-gospodarczej [...]) w skali [...] regionalnej [i] krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego ([...] społeczno-gospodarczego [...]).	X. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo: czynniki rozwoju rolnictwa [...]. Zdający: 1) wyjaśnia wpływ czynników [...] pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa na świecie.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające dwa argumenty.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające jeden argument.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- *Przewaga małych gospodarstw rolnych ogranicza możliwość wzrostu udziału gospodarstw specjalistycznych w polskim rolnictwie.*
- *Dominujące w Polsce małe gospodarstwa cechują się niską towarowością, więc przynoszą małe dochody, przez co nie są perspektywiczne.*
- *Duży rozłóg (rozcłonkowanie na fragmenty) pól gospodarstw sprawia, że przeprowadzanie zmechanizowanych prac polowych staje się trudniejsze.*

Zadanie 19. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 6. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 4. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących [...] w różnych regionach świata.	XI. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo: [...] rybactwo (morskie [...], akwakultura). Zdający: 4) dyskutuje na temat możliwości wykorzystania zasobów biologicznych morza [...], rozwoju akwakultury w kontekście zachowania równowagi ekosystemów wodnych.

Zasady oceniania

2 pkt – dwa poprawne uzasadnienia.

1 pkt – jedno poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- *Pozyskiwanie organizmów wodnych ze sztucznych hodowli zmniejsza ich połowy na świecie.*
- *Ograniczenie nadmiernego połowu oraz przełowienia przyczynia się do ochrony oraz zwiększenia ilości osobników poszczególnych gatunków w ich naturalnym środowisku wodnym.*
- *Pozyskanie dodatkowej żywności ogranicza problem głodu i niedożywienia na świecie.*

Zadanie 20. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).	XII. Przemysł i budownictwo: [...], rola budownictwa w gospodarce. Zdający: 5) [...] podaje argumenty przemawiające za koniecznością dostosowania stylu budownictwa do danego krajobrazu.

Schemat punktowania

- 2 pkt – dwie wspólne cechy wraz z uzasadnieniami.
- 1 pkt – jedna wspólna cecha wraz z uzasadnieniem.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- Cecha: Drewno jako budulec.
Uzasadnienie: *Roślinnością potencjalną dominującą w klimacie umiarkowanym przejściowym są lasy liściaste i mieszane. Drewno było powszechnie dostępne (łatwe w obróbce), a w domach zbudowanych z niego jest łatwo zachować komfortową temperaturę.*
- Cecha: Spadziste dachy.
Uzasadnienie: *Umożliwiały samoistne zsuwanie się zalegających w zimie mas śniegu (a także spływanie wody deszczowej podczas nawalnych letnich opadów).*
- Cecha: Małe okna.
Uzasadnienie: *Zapobiegały szybkiemu wychłodzeniu się domu podczas mroźnych zim.*

Zadanie 21. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego [i] społeczno-gospodarczego [...]).	XVI. Uwarunkowania przyrodnicze gospodarczej działalności człowieka na przykładzie wybranych obszarów: związku rolnictwa z [...] zasobami wodnymi [...]. Zdający: 3) prezentuje przykłady sposobów pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej człowieka [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie sposobu pozyskiwania wody charakterystycznego dla centralnej Australii oraz jednej cechy środowiska przyrodniczego sprzyjającej pozyskiwaniu wody tą metodą.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

Sposób pozyskiwania wody: 3

Cecha środowiska np.:

- *Nieckowata budowa geologiczna.*
- *Występowanie rozległego basenu artezyjskiego na zachód od Wielkich Gór Wododziałowych.*
- *Warstwa wodonośna ograniczona od dołu i od góry warstwami nieprzepuszczalnymi.*
- *Wysokie ciśnienie hydrostatyczne – wywołane naporem wód podziemnych – ułatwiające wydobycie.*

Zadanie 22. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 1. Poznawanie terminologii geograficznej. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 1. Korzystanie z [...] fotografii [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego ([...] społeczno-gospodarczego [...]).	XIII. Usługi: [...] rodzaje transportu [...]. Zdający: 3. przedstawia wady [...] różnych rodzajów transportu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

C.

Zadanie 23. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie [...] wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. 6. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 4. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących w [...] różnych regionach świata.	XVII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów: wpływ [...] inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne [...]. Zdający: 2) ocenia korzyści i negatywny wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych (np. [...] Wysokiej Tamy na Nilu [...]) na środowisko geograficzne.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech negatywnych następstw.

1 pkt – podanie dwóch negatywnych następstw.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe rozwiązania

- *Zatamowanie odpływu наносów rzeki w dolny i środkowy odcinek Nilu, sprzyjające gromadzeniu się szkodliwych substancji na dnie Zbiornika Nasera.*
- *Zmniejszenie stopnia żyzności gleb poniżej zapory poprzez ograniczenie wylewów Nilu.*
- *Obniżenie poziomu wód gruntowych w dolnym i środkowym odcinku Nilu, sprzyjające postępującemu pustynnieniu.*
- *Koszty wynikające z przenoszenia zabytków architektury starożytnej na obszar nadzalewowy.*
- *Zniszczenie naturalnego ekosystemu rzeki poniżej tamy i na odcinku, gdzie zamiast płynących wód rzecznych znajduje się sztuczny zbiornik.*
- *Delta Nilu nie jest nadbudowywana w naturalny sposób, jak to miało miejsce podczas wezbrań tej rzeki.*
- *Zahamowanie procesu odkładania się aluwii rzecznych w nisko położonych fragmentach doliny Nilu.*

Zadanie 24.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 1. Poznawanie terminologii geograficznej. 4. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 3. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego [i] społeczno-gospodarczego [...]).	XII. Przemysł i budownictwo: czynniki lokalizacji przemysłu, przemysł tradycyjny i zaawansowanych technologii [...]. Zdający: 1) wyjaśnia zmieniającą się rolę czynników lokalizacji przemysłu oraz ich wpływ na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu.

Zasady oceniania

1 pkt – dwa poprawne czynniki.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

Czynniki przyrodnicze:

- *Zasoby wody.*
- *Obecność naturalnych zbiorników wodnych (jezior).*
- *Duże deniwelacje terenu.*

Czynnik pozaprzyrodniczy:

- *Duże dobowe wahania popytu na energię elektryczną w danym regionie (kraju).*
- *Duże zapotrzebowanie na energię elektryczną podczas dobowego szczytu energetycznego.*

Zadanie 24.2.(0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 1. Poznawanie terminologii geograficznej. 3. Poznanie [...] głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich [...] konsekwencji. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 6. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku [...] społeczno-gospodarczym.	XII. Przemysł i budownictwo: czynniki lokalizacji przemysłu, przemysł tradycyjny i zaawansowanych technologii [...]. Zdający: 1) wyjaśnia zmieniającą się rolę czynników lokalizacji przemysłu oraz ich wpływ na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

- Podczas rewolucji 1.0 przemysł lokalizowano w pobliżu miejsc wydobycia surowców, a podczas rewolucji 3.0 i 4.0, ze względu na spadek zapotrzebowania na surowce, nowoczesny przemysł jest lokalizowany często w pobliżu placówek naukowo-badawczych.
- Ze względu na spadek materiałochłonności przemysłu, a także jednostkowych kosztów transportu, lokalizacja przemysłu jest mniej uzależniona od bazy surowcowej (swobodna).
- Ze względu na automatyzację produkcji lokalizacja przemysłu staje się mniej uzależniona od rozmieszczenia siły roboczej.

Zadanie 25. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wiedza geograficzna. 5. Rozumienie [...] wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. 6. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 4. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących w Polsce [...].	XVII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów: wpływ [...] górnictwa na środowisko przyrodnicze [...], działania proekologiczne. Zdający: 4) wyjaśnia wpływ górnictwa na środowisko przyrodnicze na przykładzie odkrywkowych i głębinowych kopalni w Polsce i na świecie oraz dostrzega konieczność rekultywacji terenów pogórnicznych.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie oceny wpływu eksploatacji hałd pokopalnianych na środowisko przyrodnicze oraz dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe rozwiązania

Ocena: *nie*

Przykładowe argumenty:

- *Uwolnienie związków chemicznych oraz pyłów zalegających w hałdach pokopalnianych skutkuje zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego.*
- *Dalsze pozyskiwanie węgla z hałd pokopalnianych zwiększy powierzchnię zajmowaną przez kopalniane odpady.*
- *Eksploatacja hałdy ułatwi przemieszczanie się związków chemicznych wraz z wodami opadowymi i spowoduje zanieczyszczenie warstwy glebowej oraz wód gruntowych.*

Ocena: *tak*

Przykładowe argumenty:

- *Zlikwidowanie hałdy przełoży się na odzyskanie przez miasto przestrzeni, która może być wykorzystana np. na założenie parku miejskiego czy obiektu sportowo-rekreacyjnego.*
- *Pozyskiwanie węgla z hałdy może być impulsem do zmniejszenia wydobycia tego surowca z kopalń.*
- *Pozyskanie węgla z hałdy może być bodźcem dla uporządkowania strefy pogórnicznej, zniwelowania terenu, a w ostatniej kolejności np. zasadzenia drzew w tej strefie.*